

گزارشی از مراسم اختتامیه اولین جشنواره تصویرگری کتابهای درسی

O شیمای مصلحی

مدیر کل دفتر چاپ و توزیع، همتی، دبیر جشنواره و علاقه‌مندان برگزار شد. در فاصله اهدای جوایز، سما سلطانی، نماینده هیأت داوران در بخش دانش‌آموزی، پشت تریبون قرار گرفت و گفت:

«من به عنوان نماینده هیأت داوران بخش هنرجویی این جشنواره، سعی می‌کنم در این مدت کوتاه، خلاصه‌ای از فعالیت‌هایی را که انجام داده‌ایم، به اطلاع‌تان برسانم. بعد از این که موضوع دقیق انتخاب شد و به اطلاع تمامی هنرستان‌ها رسید، ۸ هنرستان در قسمت هنرجویی این نمایشگاه شرکت کردند و در مجموع ۳۸۰ اثر به دست ما رسید و ما نیز سعی کردیم بهترین این آثار را انتخاب کنیم که سرانجام ۱۴ اثر برگزیده را انتخاب کردیم که ۳ نفر از ایشان امروز جایزه خود را دریافت کردند و ۱۱ نفر بعدی در جلسات آتی جوایز خود را دریافت می‌کنند در مورد معیارهای انتخاب، هیأت داوران در جلسات متعدد که برگزار کرد، به معیارهای مشترکی رسید و آن معیارها را مبنای انتخاب قرار داد. هیأت داوران شامل ۸ نفر بود که از هر هنرستان، یک نفر به عنوان نماینده حضور داشت. ما هم چنین سعی کردیم معیارها تا حد امکان، در سطح هنرجویی در نظر گرفته شود تا به انتخاب برتر آثار دست بزنیم...»

در وسط سخنرانی سلطانی، دستگاه پخش صدای سالن قطع شد و هر چند ایشان به سخنرانی خود ادامه دادند، اما حاضران صدای وی را نمی‌شنیدند. در ادامه، متن کامل بیانیه هیأت داوران، برای اطلاع درج می‌شود:

بیانیه گروه داوران

نخستین جشنواره تصویرگری کتاب‌های درسی

گروه داوران نخستین جشنواره تصویرگری کتاب‌های درسی، با ترکیبی از ۴ تصویرگر، ۲ نویسنده متن کتاب‌های درسی و ۱ منتقد تصویرگری، ۴۲۶ اثر دریافت شده (۱۲۴ اثر در زمینه زندگی جانداران، ۲۲۷ اثر در زمینه تصویرگری متن و ۷۵ اثر در زمینه طراحی روی جلد) از ۱۳۲ تصویرگر را مورد بررسی قرار

مراسم اختتامیه اولین جشنواره تصویرگری کتاب‌های درسی دوره ابتدایی، عصر روز دوشنبه، بیست و یکم اردیبهشت ماه، در محل سالن شماره ۳ سینما فلسطین برگزار شد. در این مراسم، تعداد زیادی از تصویرگران، طراحان کتاب کودک، تنی چند از مسئولان وزارت آموزش و پرورش، هم چنین علاقه‌مندان و خبرنگاران حضور داشتند؛ به گونه‌ای که سالن، گنجایش پذیرش جمعیت را نداشت و عده‌ای از حضار، ایستاده شاهد اجرای مراسم بودند.

بنا بر گزارش خبرنگار کتاب ماه، ویژه‌نامه آماری اولین جشنواره تصویرسازی کتاب‌های درسی، با نام مصور، از طرف سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی کتاب‌های درسی و وزارت آموزش و پرورش، با همکاری ۱۳۲ تصویرگر و طراح کتاب‌های درسی، آماده شد و در دو بخش مسابقه و فعالیت‌های جنبی، از تاریخ ۱۵ تا ۲۰ اردیبهشت ماه سال ۱۳۸۳ برگزار گردید. بنا بر اعلام مسئولان جشنواره، هدف از برگزاری این جشنواره، تأکید بر تصویرگری nonfiction، ارتقای کیفی کتاب‌های درسی از جنبه هنری، ارتقای فرهنگ عمومی برای آشنایی با جنبه‌های هنری کتب درسی و نقش آن در یادگیری دانش‌آموزان و شناخت نیروهای خلاق، برای همکاری در تولید کتاب‌های درسی بود.

مراسم پایانی در ساعت ۶:۳۰ عصر، با تلاوت آیاتی چند از قرآن کریم و پخش سرود جمهوری اسلامی آغاز شد. سپس فیلم کوتاهی از چگونگی روند جشنواره پخش شد و در ادامه، بیانیه هیأت داوران، توسط جمال الدین اکرمی، مدیر اجرایی گروه داوران قرائت شد.

سپس مرتضی حاجی، وزیر آموزش و پرورش و جعفر علاقه‌مندان، معاون وزیر آموزش و پرورش و رئیس سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، برای اهدای جوایز به روی سن آمدند. مرحله نخست اهدای جوایز که بسیار کوتاه بود، با سخنان کوتاه آقای حاجی پایان یافت. بخش دوم اهدای جوایز نیز با حضور پرویز کلانتری و غلامعلی مکتبی، از اعضای هیأت داوران، حسینی،

داد. از میان آثار دریافت شده، ۱۲۹ اثر از ۷۶ هنرمند، به نمایشگاه راه یافت.

○ ○ ○

جشنواره تصویرگری کتاب‌های درسی، نخستین رویداد جدی در زمینه تصویرگری متن‌های غیرتخیلی (Nonfiction) در سرزمین ماست؛ هر چند متن‌های تخیلی (Fiction) نیز بخش بزرگی از جشنواره را به خود اختصاص داده است. در این جشنواره، فرآیند نگاه علمی، کاوشگر و پژوهشی، بیش از خیال‌انگیزی تصویری، مورد توجه قرار گرفت.

گروه داوران در نشست‌های خود، نخست ویژگی‌های این جشنواره و تفاوت‌های آن را با جشنواره‌های پیشین مورد بررسی قرار داد و دریافت که برای دستیابی به هدف‌های جشنواره و داوری درست، باید ملاک‌هایی متفاوت با معیارهای پیشین، جست و جو کند.

بخش اول: ملاک‌های ارزشیابی

۱- توجه به قابلیت‌های تصویرسازی علمی در آثار تصویرگران

○ در این داوری، بیش از آن که صحت علمی تصویرها مورد توجه قرار گیرد، توانایی و نگرش علمی تصویرگر در فراهم‌سازی تصویرهای علمی، مورد ارزیابی قرار گرفت.

اشتباهات علمی، چندان سبب کاهش امتیاز تصویرگر نشد؛ زیرا از نظر گروه داوران، بعدها فرصت کافی برای تصحیح این اشتباهات وجود خواهد داشت، اما توانایی پرداخت علمی به تصویر، فرآیندی است که باید در اثر تصویرگر، به خودی خود وجود داشته باشد تا به عنوان تصویرگری توانا و هنرمند، در فراهم‌سازی تصویر برای متن‌های علمی و آموزشی، شناخته شود.

۲- نگاه علمی، فراتر از خیال‌انگیزی

○ در جشنواره تصویرگری کتاب‌های درسی، نگاه علمی و کاوشگرانه، بیش از عنصر خیال، مورد توجه داوران قرار داشت.

از نظر گروه داوران، در تصویرگری متن‌های علمی، اطلاعاتی و آموزشی، عنصر خیال باید در خدمت نگاه علمی و آموزشی باشد و این، از ویژگی‌های اصلی تصویرگری متن‌های غیرتخیلی است.

عنصر خیال در تصویرگری متن‌های علمی، اطلاعاتی و آموزشی، پیرو نگرش علمی و اطلاعاتی متن‌های غیر تخیلی است. تخیل تصویرگر تا جایی می‌تواند در این متن‌ها گسترش یابد که خدشه‌ای بر واقعیت علمی و آموزشی متن وارد نیاید و تخیل در چارچوب آموزش و انتقال اطلاعات درست حرکت کند. عنصر خیال می‌تواند در ایجاد ارتباط سازنده و خلاق با کودک، مؤثر باشد و سپس توجه اصلی را به سوی هدف آموزشی هدایت کند. تصویرگری کتاب‌های «آن‌جا که جنگل‌ها به پایان می‌رسد»، «سفر شگفت‌انگیز به درون بدن» و «سفرهای جادویی»، از این جمله است.

۳- تصویر، هماهنگ با متن

○ انتخاب تکنیک، زاویه دید و مفاهیم قرار داده شده در تصویر، منطبق با متن و درون‌مایه‌های آن صورت می‌گیرد.

عناصر تصویری باید با درون‌مایه‌های حسی و مفهومی متن هماهنگ باشد. در این صورت، بهتر است تصویرگر، نخست کلید واژه‌های هر متن را جست و جو کند و آن‌ها را در تصویر خود راه دهد. مثلاً درس «دهقان فداکار» از کلید واژه‌های: دهقان، فداکاری، شب، ریزش کوه، قطار و شجاعت برخوردار است و کنار گذاشتن هر کدام از آن‌ها، به تصویر خدشه وارد خواهد ساخت.

۴- تصویر، متناسب با گروه سنی مخاطب

○ تصویر، در متن‌های تخیلی و غیر تخیلی، براساس نیازمندی‌های گروه سنی کودکان فراهم می‌شود و در کتاب‌های درسی، این اصل آشکارتر و ضروری‌تر است.

میزان علاقه‌مندی‌های کودک به عناصر ایجاز (خلاصه‌گویی)، توصیف (گسترش موضوع)، عناصر دیداری (خط، سطح، رنگ، فرم و...)، طنز و سادگی، در گروه‌های سنی مختلف، متفاوت است و شناخت ویژگی‌های روان‌شناختی کودک و علاقه‌مندی‌های متفاوت او، از نخستین اصول تصویرگری به شمار می‌رود. تصویرهایی هرچند زیبا و پرکار، به دور از ویژگی‌های سنی کودک، نمی‌تواند از شرایط برجسته‌ای برخوردار باشد. توجه به ویژگی‌های گروه سنی، به ویژه در الفبا آموزها و عددآموزها، بر مبنای سطح درک کودک از عناصر دیداری، در هر گروه سنی جداگانه، در پیوند با گروه‌های سنی بالاتر است. شناخت این گونه‌شناسی، از وظایف اصلی تصویرگران به شمار می‌رود.

۵- زیبایی‌شناسی در تصویر

○ تصویر در کتاب‌های کودکان، در عین وفاداری به متن، باید زیبا، هنرمندانه و به دور از جزئیات اضافی باشد.

پرداختن به جزئیات در تصویری که از زیبایی در رنگ، ترکیب و طراحی برخوردار نیست، آرایه‌ای غیرضروری و ظاهرپسندانه است. زیبایی‌شناسی و درک هنری تصویر، در زندگی بسیاری از کودکان سرزمین ما با کتاب درسی آغاز می‌شود و گاه تنها کتاب قابل دسترسی اوست. ساده‌انگاری در فراهم‌سازی تصویرهای خلاق و گرایش به تصویرهای شتابزده، کارتنی و بازاری، کودکان را در شناخت کیفیت تصویری دچار چالش‌های جدی می‌کند و آنان را به ساده‌پسندی و کم‌توجهی در نگاه‌های هنری آینده رو به رو می‌سازد. توجه به طراحی قوی، رنگ‌آمیزی استادانه و بافته شدن متن و تصویر در یکدیگر، از اصول زیبایی‌شناسی تصویر است.

۶- رویکرد کاربردی در تصویرگری متن‌های درسی

○ تصویرگری کتاب‌های درسی، از ویژگی‌های کاربردی بهره‌مند است و از همین رو، باید بهترین شیوه در بازنمایی مفهوم آموزشی و اطلاعاتی در طراحی و نقاشی تصویرها به کار گرفته شود.

تصویرهای کتاب درسی، حتی در متن‌های کاملاً تصویری و بدون متن، فرآیند آموزش و یادگیری را دنبال می‌کند. این تصویرها از گونه‌های نقاشی، طراحی و طراحی توضیحی (همراه با زیرنویس و کنارنویس)، بردار، نمودار، نقشه، عکس، برش‌های طولی و عرضی (پروفیل)، توپوگرافی (لایه‌نمایی) و غیره برخوردار است. به این ترتیب تصویرگر باید از همه امکانات یاد شده، برای بیان مفهومی متن به بهترین شکل استفاده کند و با کاربرد آن‌ها آشنا باشد.

۷- توجه به پژوهش

○ تصویرگری کتاب‌های درسی، به ویژه در موضوع‌های تخصصی علوم و ریاضی، با فرآیند پژوهش و درست‌آموزی همراه است.

تصویرگری که مثلاً زندگی زنبور عسل را به عنوان تصویرگری متن درسی می‌پذیرد، باید از تکرارهای گذشته بپرهیزد و با روی آوردن به پژوهش و مطالعه شخصی، به اطلاعاتی تازه و جالب توجه در کنار اطلاعات گذشته، دست یابد و جزئیات پنهان و آشکار زندگی زنبور عسل را در تصویرهای خود، با نگاهی تازه و خلاق نشان دهد.

۸- علاقه‌مندی و توانایی تصویرگر

○ کتاب‌های درسی از گوناگونی فراوانی برخوردار است. متن‌های

فارسی (الفباآموز و فارسی‌آموز)، ریاضی (عددآموز و شکل‌آموز)، تاریخ، جغرافیا، علوم، تعلیمات اجتماعی و بینش دینی، گونه‌هایی است که هر تصویرگر، به یک یا چند نمونه از آن دل بسته است و باید موضوع مورد علاقه خود را جست و جو کند.

تصویرگری هر یک از موضوع‌های بالا، به توانایی‌های مستقلی نیاز دارد که علاقه‌مندی به آن نزد تصویرگران گوناگون، متفاوت است. تصویرگری‌های خانم سحر عینی هژبری، با موضوع عدد آموزها، فرهاد جمشیدی، با موضوع تاریخ طبیعی (از جمله زندگی دایناسورها)، الهام کاظمی و مهکامه امیرچوپانی، با موضوع زندگی جانداران و حمید رضا رشیدیان، با موضوع تاریخ تمدن، نشانگر علاقه‌های خاص آنان به گونه‌های متفاوت متن‌های درسی است. این رویکردها، بدون شک با علاقه‌مندی‌های خاص هر تصویرگر و پژوهش‌های پیگیر همراه بوده است. جایزه ویژه خانم سحر عینی هژبری، با موضوع فراگیری مفاهیم ریاضی، افزون بر جایزه‌های اعلام شده جشنواره، نشان دهنده علاقه شخصی او به موضوع عدد آموزی است؛ موضوعی که کم‌تر تصویرگری به آن علاقه نشان داده است.

۹- توجه به ویژگی‌های بومی

○ توجه به ویژگی‌های بومی در تصویرگری، به ویژه تصویرگری متن‌های درسی، یک اصل آشکار است.

توجه به ویژگی‌های بوم زیستی جهانی، در کنار ویژگی‌های منطقه‌ای هر سرزمین، اصل قابل توجهی در تصویرگری کتاب‌های درسی است؛ چرا که کودکان مخاطب کتاب‌های درسی، از نزدیک‌ترین تا دورترین نقطه‌های هر کشور را در برمی‌گیرد و دور شدن از ویژگی‌های منطقه‌ای برای کودکان گوناگون ایرانی، لمس نشدنی و دیرپاورانه خواهد بود.

بخش دوم: ویژگی‌های این جشنواره

۱. نخستین جشنواره تصویرگری کتاب‌های درسی، به دلیل تازگی موضوع و ارزشگذاری به تصویرگری علمی و غیرتخیلی، از چهره‌های تازه و ارزشمندی برخوردار شد که به دلیل نگاه واقعگرا و دوری از خیال‌گرایی مسلط،

کم‌تر در جشنواره‌های پیشین مورد توجه بودند و عمدتاً از رقابت با آثار تخیلی باز می‌ماندند. آثار حمیدرضا رشیدیان، از نمونه‌های آشکار این مورد به شمار می‌رود.

۲. جشنواره از استقبال فراوان تصویرگران تازه و جوان برخوردار بود و تصویرگران حرفه‌ای‌تر، کم‌تر به آن توجه نشان دادند. این امر شاید دل‌مشغولی‌های فراوان تصویرگران حرفه‌ای و یا نیاز کم‌تر آنان به شرکت در رقابت‌های سراسری را نشان می‌دهد؛ هر چند در بازسازی تصویرهای درسی، وجود آنان ضروری و ارزشمند است. این فرآیند، بدون شک با جدی شدن جریان بازسازی تصویر در کتاب‌های درسی و گسترش فعالیت‌های کارگاهی و نمایشگاهی، برطرف خواهد شد و استمرار فعالیت‌های آنان را در فضایی سرشار از کار و اعتماد، تضمین خواهد کرد.

۳. اهمیت دادن فراوان به تکنیک و پرداختن به جزئیات، بیش از بازنمایی مفهوم، به همراه دوری از نیازهای نسبی مخاطب، در نظر نگرفتن درون‌مایه‌های متن و توجه فراوان به تخیل، آسیب اصلی آثار شرکت‌کننده در این جشنواره بود. تردیدی نیست که پرداختن به نکته‌های آموزشی، در مرکز توجه تصویرگر متن‌های درسی قرار دارد و عناصری چون تکنیک، تخیل و زاویه دید، باید در خدمت گسترش مفهوم آموزشی قرار گیرد.

۴. ضعف ساختاری تصویر و دوری از فرایند گرافیک در پرداختن به تصویر، در برخی از آثار کنار گذاشته شده و یا راه یافته به نمایشگاه، کم و بیش دیده می‌شود و این مورد، گاه شامل تصاویری است که از ساخت و ساز فراوان نیز بهره‌مند است. برخورداری از جزئیات توانمند تصویرگری و دوری از ساختار کلی هنرمندانه، نشانگر آن است که تصویرگر به دقت عکسی را بازسازی کرده؛ بدون آن که به تغییرات گرافیکی و زیبایی‌شناسانه آن اهمیتی دهد.

۵. تصویرگران این جشنواره، از موضوع تصویرگری متن، بیش از زمینه‌های دیگر استقبال کردند و این به دلیل پیشینه دراز مدت تصویرگری متن‌های ادبیات محض در ایران است که پیشینه‌ای هزار ساله دارد. ارزشگذاری به شعر و سپس داستان، هنوز هم بر موضوع‌های علمی سنگینی می‌کند. توجه به تصویرگری روی جلد، از هر دوی این زمینه‌ها کم‌تر بود. درحالی که تصویر روی جلد، پیشخوان نخستین ارتباط کودک با کتاب به شمار می‌رود.

۶. سفارش کار به تصویرگران به منظور ایجاد کشش بیشتر و پرداختن جدی به اهداف جشنواره، از مهم‌ترین تفاوت‌های این جشنواره و جشنواره‌های پیشین به شمار می‌رود.

بدون شک، برانگیختن این همه تصویرگر برای توجه به تصویرگری علمی و آموزشی، فرآیندی است که بدون سرمایه‌گذاری‌های جدی امکان‌پذیر نیست؛ به ویژه در فراهم‌سازی تصویرهایی که قرار است در آینده، در کتاب‌های درسی مورد استفاده قرار گیرد. به حرکت درآوردن موتور کیفی نمایشگاه و نیز دلگرمی هنرمندان در جدی گرفتن اهداف جشنواره، جز با سرمایه‌گذاری در این راه امکان‌پذیر نبود. این روش، نخستین بار مورد تجربه اندوزی قرار گرفت و توجه به تصویرگری، از سردادن شعارهای مقطعی و گذرا پرافراتر نهاد. نزدیک به یک سوم آثار شرکت‌کننده در نمایشگاه، جزء آثار سفارش داده شده بوده است. در این جشنواره ۶۰ میلیون ریال در بخش جوایز و ۱۰۰ میلیون ریال در بخش سفارش کار، سرمایه‌گذاری شده است. این مقایسه می‌تواند طیف گسترده تصویرگرانی را که به دلیل سفارش کار فعال شده‌اند، نشان دهد.

۷. راه‌اندازی بخش جنبی جشنواره در زمینه

عصر خیال در تصویرگری متن‌های علمی، اطلاعاتی و آموزشی، پیرو نگرش علمی و اطلاعاتی متن‌های غیر تخیلی است. تخیل تصویرگر تا جایی می‌تواند در این متن‌ها گسترش یابد که خدشه‌ای بر واقعیت علمی و آموزشی متن وارد نیاید و تخیل در چارچوب آموزش و انتقال اطلاعات درست حرکت کند

**بدون شک،
برانگیختن این همه تصویرگر
برای توجه به تصویرگری
علمی و آموزشی،
فرآیندی است که بدون
سرمایه گذاری های جدی
امکان پذیر نیست؛
به ویژه در فراهم سازی
تصویرهایی که قرار است
در آینده،
در کتاب های درسی
مورد استفاده قرار گیرد**

تصویرگری متن کتاب های درسی در میان دانش آموزان، هنرستان های نقاشی و گرافیک تهران و هم چنین برگزاری کارگاه دو روزه تصویرگری دانش آموزی در اردوگاه منظره (شهید باهنر)، با حضور نزدیک به ۴۰ تصویرگر انتخاب شده از هنرستان های نقاشی و گرافیک تهران، با هدف کشف استعداد های آینده و زمینه سازی پرداختن به موضوع تصویرگری متن های درسی صورت گرفت.

بخش سوم: چشم انداز آینده

هر چند تاریخچه هنر ایران، سرشار از فرازهای درخشان در زمینه کتاب نگاری است؛ به گونه ای که تاریخ هنر نقاشی کهن ایران، عمده متاثر از تصویرگری برای متن های ادبی و منظومه های حماسی و تغزلی است و نیز تصویرگری معاصر ایران در دهه های ۴۰ و ۵۰ و حتی پس از آن، به قله های درخشانی دست یافته، با وجود این، تصویر در کتاب های درسی امروز، به هیچ وجه بازتاب این پیشینه نیست و از کمبود های فراوانی رنج می برد. نگاهی تازه و هنرمندانه در فراهم سازی تصویر برای کتاب های درسی امروز، وظیفه دشوار همه دست اندرکاران و از اهداف جدی این جشنواره است. گروه داوران نخستین جشنواره کتاب های درسی، چشم انداز های آینده را چنین جست و جو می کند:

۱. ضرورت بازنگری در تصویرگری متن های درسی

بازنگری در تصویرگری متن های درسی، رویکردی جدی و گریزناپذیر است. نزد بسیاری از کودکان سرزمین ما، کتاب درسی، تنها منبع نوشتاری و تصویری به شمار می رود و فراهم سازی کتاب هایی درخور سلیقه آن ها، با توجه به گوناگونی بوم زیستی و علاقه مندی شان، این بازنگری را جدی تر و فراگیرتر می سازد. امید ما بر آن است که اهداف جشنواره با فعالیت های آموزشی و کارگاهی، در آینده دنبال گردد و چراغی که این جشنواره برافروخته خاموش نشود.

۲. ضرورت وجود مدیریت هنری متمرکز و مؤثر

حضور مدیریت هنری در تولید کتاب های کودکان، به ویژه کتاب های درسی، فرآیندی مهم و گریزناپذیر است. کتاب درسی، به دلیل گوناگونی موضوع و گروه های سنی بهره مند از آن، نیاز فراوانی به حضور مدیریت هنری ورزیده در هماهنگی متن، تصویر، صفحه آرای و کتاب سازی دارد. تولید کتاب، فعالیت گروهی است و نظارت هنری در حفظ عناصر زیبایی شناسی در تولید گروهی کتاب، وظیفه اصلی مدیریت هنری متمرکز و مؤثر به شمار می رود. مدیریت هنری در تصویرگری کتاب کودک، خود نیز می تواند به صورت گروهی دنبال شود.

۳. رویکرد گروهی در تولید کتاب درسی

تولید کتاب، برآمده از تلاش گروهی نویسنده، تصویرگر، صفحه آرا، مدیر هنری و ناظران تولید است. تشکیل کارگاه های فعال و مستقل در هر یک از مقاطع تحصیلی، رویکردی است که کیفیت تولید را تضمین می کند و باید با توجه ویژه همراه شود. برپایی کارگاه های هنری در ربع رشیدی و در مکتب های گوناگون هرات، شیراز، تبریز، اصفهان و غیره، نمونه های درخشانی در تاریخ کهن ایران است و شگفت آن که در جهانی نوین، پیشرفته و رایانه ای، چنین فرآیندی در سایه فراموشی قرار گرفته و از تجربه های پیشین به دور مانده است.

۴. استمرار اهداف جشنواره

پایان کار جشنواره، بدون شک باید با برپایی نشست های نقد و بررسی،

کارگاه های آموزشی و پژوهش های فراوان پیگیری شود. این جشنواره می تواند آغاز تازه ای برای ارزش گذاری تصویرهای غیر تخیلی باشد و این در حالی است که جامعه ما در تولید کتاب های علمی و دانش اجتماعی، چه در زمینه متن و چه در زمینه تصویر، بسیار متکی بر رویکرد ترجمه است. چشم پوشی از استمرار پیامدهای جشنواره، بدون شک با هدر رفتن هزینه های انجام شده همراه است و بحران تصویرگری در کتاب های درسی، کماکان شکل های گذشته خود را حفظ خواهد کرد.

۵. تربیت تصویرگران حرفه ای و پژوهشگر

کشف استعداد های تازه، وظیفه دشوار همه جشنواره هاست. ارزش گذاری به تصویرگری غیر تخیلی، آن چنان که محور توجه در نخستین آثار بهرام خائف بود، کم تر مورد توجه جشنواره های پیشین قرار داشت و نگاه واقع گرایانه به تصویر در این جشنواره، برای نخستین بار، مهم ترین رویکرد تصویرگری در کتاب های کودکان ایران به شمار می رود.

توجه به فعالیت های دانش آموزی، دانشجویی و غیر حرفه ای، با سرمایه گذاری های حساب شده، می تواند به کشف نیروهای جوان و مؤثر بینجامد و آینده تصویرگری کتاب های درسی را تضمین کند. به فراخور این ارزش گذاری، حذف نیروهای حرفه ای و کم توجهی به تجربه های گذشته نیز کمبودی جدی در پرداختن به دستاوردهای آینده به شمار می رود.

۶. ضرورت سرمایه گذاری در بخش آموزش و پژوهش

فراگیر بودن طیف کتاب های درسی، با شمارگان ۱۵ میلیون کتاب در هر ماه (نزدیک به ۱۸۰ میلیون کتاب در سال)، ضرورت سرمایه گذاری کلان و درازمدت را برای دستیابی به تصویرهای مناسب ناگزیر می سازد و برنامه ریزی در زمینه های پژوهش و آموزش تصویرگران با استعداد، خلاق

و علاقه‌مند، از وظایف اصلی مسئولان آموزش و پرورش امروز به شمار می‌رود. با آرزوی موفقیت در اهداف جشنواره گروه داوران نخستین جشنواره تصویرگری در کتاب‌های درسی

فرشید مثقالی، غلامعلی مکتبی، نفیسه شهدادی، مهنوش مشیری، مسعود جوادیان، محمد کرام‌الدینی و جمال‌الدین اکرمی
۱۵ اردیبهشت ۱۳۸۳

آثار برگزیده

○ اثر اول

جایزه اثر اول در رشته برداشت تصویری از موضوع پیشنهادی اولین جشنواره با موضوع دنیای جانداران، شامل ۱۵ میلیون ریال جایزه نقدی، ۵ میلیون ریال کمک هزینه سفر به بولونیا و لوح تقدیر و تندیس ویژه جشنواره، اهدا می‌شود به:

۱. آقای فرهاد جمشیدی، برای طراحی دو اثر زندگی دایناسورها و تاریخچه جانداران.

جایزه اثر اول در رشته تصویرسازی، برای متن کتاب‌های درسی، شامل ۱۰ میلیون ریال جایزه نقدی و تندیس جشنواره، اهدا می‌شود به:

۲. آقای حمیدرضا رشیدیان، برای طراحی شکار گروهی. در رشته طراحی جلد، داوران هیچ اثری را شایسته احراز اثر اول تشخیص ندادند.

جایزه اثر اول در بخش دانش‌آموزان، شامل یک سکه بهار آزادی و لوح تقدیر، اهدا می‌شود به:

۱. خانم جمیله اخوان، از هنرستان زینبیه، برای تصویرسازی موضوع پیشنهادی جشنواره با عنوان انتقال آلودگی.

۲. در رشته تصویرگری برای متن کتاب درسی، به خانم نازنین کریمی، از هنرستان سوره ۱ با موضوع شعر باران.

۳. در رشته روی جلد، به خانم ملیکا کشاورز، برای مجموعه آثارش.

○ جایزه ویژه

جایزه ویژه، شامل لوح تقدیر و ۵ میلیون، اهدا می‌شود به مجموعه آثار علی موسوی خلخالی، به دلیل بهره‌گیری خلاقانه از تکنیک خمیر و عکاسی در ارائه آثار و هم چنین خانم سحر عینی هژبری، به دلیل نگاه خلاقانه به موضوع عده‌آموزی.

○ اثر دوم

جایزه اثر دوم در رشته برداشت تصویری از موضوع پیشنهادی اولین جشنواره با موضوع دنیای جانداران، شامل لوح تقدیر و ۵ میلیون ریال، اهدا می‌شود به:

۱. خانم الهام کاظمی، برای طراحی موضوع خانه سنجاب و زنجیره غذایی.

۲. خانم مهکامه امیر چوپانی، برای طراحی برشی از پوست و تصویر بلبل.

جایزه اثر دوم در رشته تصویرسازی برای متن کتاب‌های درسی، شامل لوح تقدیر و ۲ میلیون و ۵۰۰ هزار ریال، اهدا می‌شود به:

۱. حسن عامه کن، برای طراحی آرش کمانگیر.

۲. منیره منصوری، برای طراحی یار مهربان.

جایزه اثر دوم در رشته تصویرسازی برای جلد، شامل لوح تقدیر و ۲ میلیون و ۵۰۰ هزار ریال، به طور مشترک اهدا می‌شود به:

۱. خانم شوکت عمادی دهقی و اشکان وثوقی، برای طراحی جلد علوم

تجربی سال چهارم.

○ آثار تقدیری

جایزه آثار تقدیری در رشته موضوع پیشنهادی جشنواره، شامل لوح تقدیر و یک سکه بهار آزادی، اهدا می‌شود به:

۱. مجید ذاکری یونسی، برای طراحی جلد برشی از سرخرگ و ستون فقرات.

۲. مرجان رسول‌زاده فرساد، برای طراحی چرخه زندگی پروانه.

۳. جعفر اسدی، برای طراحی صفحه‌های ۷۴ و ۷۵ علوم پنجم، صفحه ۶ علوم چهارم و مشاهده کنید.

۴. آریتا کوثری، برای طراحی تصویر مرغ.

۵. سمیه مظلوم مقدم، برای طراحی موضوع زنجیره غذایی.

جایزه آثار تقدیری در رشته تصویرسازی برای متن کتاب‌های درسی، شامل لوح تقدیر و یک سکه بهار آزادی، اهدا می‌شود به:

۱. مهرداد شاهوردی، برای طراحی موضوع زلزله.

۲. راشین خیریه، برای طراحی موضوع داستان پرواز.

۳. گلنار ثروتیان، برای طراحی موضوع فداکاری پرویز.

۴. گلبرگ کیانی، برای طراحی موضوع بهترین ارمغان.

۵. رویا بیژنی، برای طراحی موضوع عیسی مسیح.

در رشته طراحی جلد، لوح تقدیر و یک سکه بهار آزادی، اهدا می‌شود به:

۱. علی عامه کن، برای طراحی جلد کتاب هدیه‌های آسمان دوم دبستان.

۲. هدا حدادی، برای طراحی جلد کتاب هدیه آسمان دوم دبستان.

۳. هاله هفت لنگ، برای طراحی جلد قرآن اول دبستان.

۴. مجید قنبری، برای طراحی جلد تعلیمات اجتماعی چهارم.

۵. نسیم حسن ونندی هنریار، برای طراحی جلد ریاضی اول دبستان.

لوح تقدیر هیأت داوران، اهدا می‌شود به:

۱. آقای فرشید شفیع، برای تصویرسازی موضوع اصحاب فیل.

۲. خانم بنفشه احمد زاده، برای تصویرسازی موضوع خلافت امام حسن مجتبی (ع).

۳. خانم نسیم خواجوی، برای تصویرسازی موضوع حرف‌های آسمانی.

در حاشیه مراسم:

اختتامیه جشنواره کتاب‌های درسی، از نامه‌هایی که به وزیران و مدیران می‌رسد هم بی‌بهره نبود تا آن جا که یکی از همین نامه‌ها، وزیر آموزش و پرورش را مجبور به ترک سالن کرد، ولی قبل از ترک جلسه، برای لحظاتی چند پشت تریبون جا گرفت و به تقدیر و تشکر از برگزارکنندگان جشنواره پرداخت. در فاصله حضور جانشینان وزیر برای اهدای جوایز، آقای علاقه‌مندان، فرصت را غنیمت شمرد تا از سن پایین بیاید، اما دوباره برای اجرای ادامه مراسم، به بالای سن دعوت شد.

در فاصله سخنرانی سلطانی که با اختلال در سیستم پخش صدا رخ داد، تلاش دست‌اندرکاران برای رفع مشکل، بی‌نتیجه بود و ادامه سخنرانی سلطانی، بدون صدا برگزار شد!

در پایان مراسم، ویژه نامه‌های یادهای کودکی (۱) و (۲)، ویژه گرمی داشت پرویز کلانتری و بزرگداشت صادق صندوقی، از تصویرگران کتاب‌های درسی، به همراه ویژه نامه جشنواره، با نام مصور، به حضاران اهدا شد.

